

**Byggnadsminnesförklaring av Severin Nilsons ateljéstuga, Haga 2:3,
Asige socken, Falkenbergs kommun**

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § Kulturmiljölagen (1988:950) Severin Nilsons ateljéstuga på Torkelstorp Björsgård 109, Haga 2:3 i Asige, Falkenbergs kommun, för byggnadsminne. Med stöd av 3 kap 2 § samma lag meddelar Länsstyrelsen nedanstående skyddsbestämmelser:

1. Byggnaden får inte rivas eller flyttas.
2. Byggnaden får inte byggas om, till eller på annat sätt förändras utvändigt. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme eller planlösning.
3. Ingrepp i eller ändring av fast inredning får inte ske. Till fast inredning hör bl.a. dörrar och dörrfoder, golv och golvlister, samt eldstaden och härden. Ytskikten på tak- och väggbeklädnad omfattas inte av skyddet, men byggnadens tidstypiska invändiga utformning ska upprätthållas.
4. Stensättningen kring vårdträdet får inte tas bort, flyttas eller ändras.
5. Byggnaden ska underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsinsatser ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet ska ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.
6. Det område som på bilagda karta avgränsats med streckad gul linje får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området ska hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

Om särskilda skäl finns får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturmiljölagen lämna dispens från ovan nämnda skyddsbestämmelser.

ÖVERKLAGANDE

Detta beslut kan enligt 3 kap 19 § kulturmiljölagen överklagas hos Förvaltningsrätten i Göteborg. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen i Hallands län, som måste ha fått skrivelsen inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet. I

2018-11-28**432-3178-16**

annat fall kan överklagandet inte tas upp till prövning. Av överklagandet ska framgå vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som Ni begär. Ni bör också tala om varför beslutet ska ändras. Finns handlingar eller annat till stöd för överklagandet bör dessa bifogas.

För en part som företräder det allmänna räknas överklagandetiden om tre veckor från den dag då länsstyrelsens beslut meddelades.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Severin Nilsons ateljéstuga har väckts den 22 april 2016.

Länsstyrelsen har därefter dokumenterat byggnaden och utrett fastighetens kulturhistoriska värde.

Underrättelse med beskrivning, dokumentation och förslag till skyddsbestämmelser har tillsänts fastighetsägarna.

Remiss med beskrivning, dokumentation och förslag till skyddsbestämmelser har tillsänts Kulturmiljö Halland, Falkenbergs kommun, byggnadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

Förslaget till skyddsbestämmelser har efter underrättelsen bearbetats i samråd med fastighetsägarna och hembygdsföreningen. Skyddsområdet har minskats.

De remissinstanser som uttalat sig stödjer en byggnadsminnesförklaring.

BESKRIVNING

Historik

Severin Nilson föddes 1846 på torpet Sveaberg under Knobesholms gård i Asige, och kom under sitt liv att utbilda sig i Paris till genremålare och fotograf. När han återvänt åkte han runt i bygden och skildrade de traditionella miljöer han såg och de människor han mötte. Han har kallats ”Hallands egen landskapsskildrare” och vissa av hans viktigaste bidrag till konsten kan vara hans naturliga porträtt av kvinnor och barns vardag vid slutet av 1800-talet.

Ateljéstugan var hans barndomshem, som han flyttade till Björsgård år 1885 och där inredde ett av rummen till ateljé, som han nyttjade sommartid. Hans syster Charlotta, systerson Karl och mor Neta Beata, som alla känns igen från hans konst, flyttade då in och bodde på gården.

2018-11-28

432-3178-16

Byggnadsbeskrivning

Ateljéstugan på Björsgård är representativ för traditionell mellanhalländsk bebyggelse. Den har det karaktäristiska halmtaket och skiftesverksstommen, och även den murade härden med den välvda spiskåpan som känns igen från andra torpstugor i regionen.

Byggnaden är en parstuga om cirka 50m², med ungefärligt byggår 1853. Planlösningen är av genomgångstyp och längst i norr ligger en ateljé med som har nästintill fullhöjd på innertaket. Den följs av ett kök i öster, med köksingång och en förstuga i väster, som leder ut en förstukvist. Längst i söder angränsar en stuga till både köket och förstugan.

Björsgård bestod ursprungligen helt av längor, som liksom dagens stuga var byggda i skiftesverk och gården var ursprungligen kringbyggd, ett exempel på den sydsvenska gårdstypen med kringbyggda gårdar med halmtäckta längor.

Gårdsplanen domineras även idag av en kraftig ask, som står i en stensättning av granit, strax väster om förstukvisten. Det är ett gammalt vårdträd av okänd ålder, som troligtvis har funnits på platsen sedan tidigt i gårdens historia.

Ateljéstugan är i sin helhet välbevarad sedan Severin Nilsons tid på gården, som del av ett målmedvetet bevarande mot ett skick som motsvarar då han verkade där, ungefär runt sekelskiftet 1900. Både återställningen interiört och renoveringarna har skett med antikvarisk medverkan.

Kulturhistorisk värdering

Ateljéstugan och dess gårdsmiljö bär på många berättelser, som är tätt länkade till Severin Nilsons liv och konstnärskap. Det var i den han växte upp, det var där han lämnade sin familj för att resa ut i världen och det var dit han återvände för att skapa.

Severin Nilson lämnade aldrig sin hembygd helt, utan återvände när han kunde och däremellan tog han den med sig ut på sina resor. Han är därför även av nationellt intresse, tack vare hans skildringar av Halland utanför landets gränser. Hans fotografier ses idag som ett dokumentärt intressant material, trots att motiven ofta var arrangerade, bland annat för att de berättar på ett dittills ovanligt naturligt sätt om vanliga kvinnors och barns vardag.

Bedömningen är att ateljéstugan är av synnerligen högt kulturhistoriskt värde, med hänvisning till ett starkt personhistoriskt värde kopplat till Severin Nilsons konstnärskap.

MOTIVERING

Länsstyrelsen anser att Severin Nilsons ateljéstuga i Asige är bevarandevärd eftersom berättelsen om honom också är berättelsen om en traditionell och regionalt representativ halländsk parstuga som genom sin ägare blivit symbolen för något mer.

2018-11-28

432-3178-16

Ateljéstugan är ett medel för att låsa upp de berättelser som konstnären berättade genom sina skildringar av Asige, Halland och dess befolkning under det sena 1800-talet och en bit in på 1900-talet. Den ger genom sin traditionella konstruktion, spåren i dess gårdsrum och sitt välbevarade skick hans berättelser en autenticitet och kontext som vore svår att åstadkomma utan den. Genom stugan får Severin Nilsons konst en nutida koppling som gör att vi kan ta del av berättelserna om de vanliga människorna i vår historia.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att Severin Nilsons ateljéstuga är en synnerligen värdefull kulturhistorisk miljö och att den därför bör bli utnämnd till byggnadsminne.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lena Sommestad. I beredningen av ärendet har även deltagit länsråd Jörgen Peters och länsantikvarie Hans Bergfast, föredragande.

Lena Sommestad
Landshövding

Hans Bergfast
Länsantikvarie

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Sändlista

Asige Hembygdsförening

Bilagor

Karta och ortofoto över skyddsområdet till byggnadsminnet

Kopia

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se

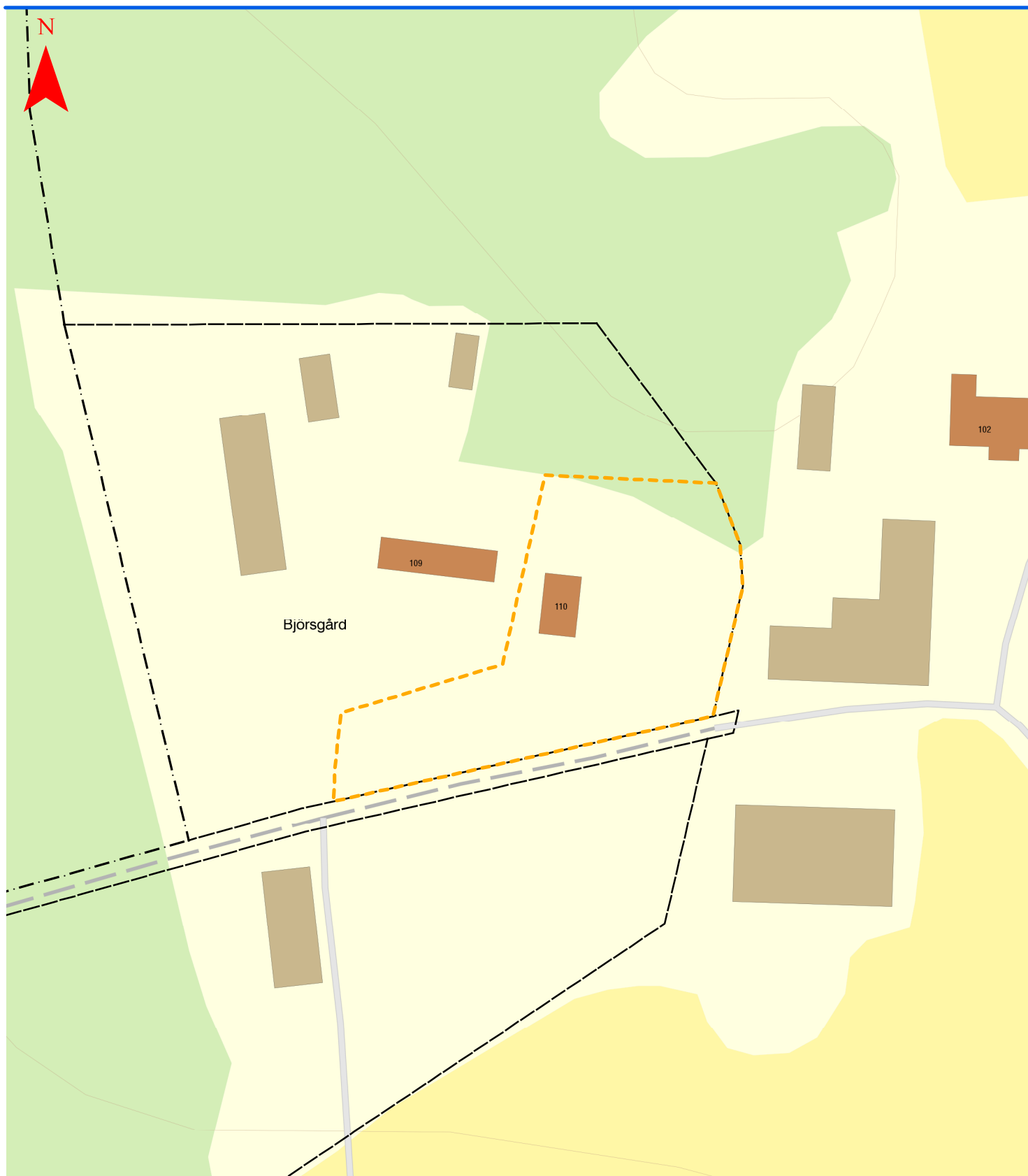
Hallands läns museer, Kulturmiljö Halland, kansli@kulturmiljohalland.se

Falkenbergs kommun, kontaktcenter@falkenberg.se

Föreningen Byggnadsminnen i Hallands län, judy@harling.nu

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Hallands län
Falkenbergs kommun

Datum 2018-10-23
Skala (A4): 1:1 000

0 10 20 40 Meter

Severin Nilssons ateljéstuga, del av Haga 3:2,
Björsgård, Asige

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Hallands län

Falkenbergs kommun

Datum 2018-10-23

Skala (A4): 1:1 000

0 10 20 40 Meter

Severin Nilssons ateljéstuga, del av Haga 3:2,
Björsgård, Asige